

Kunstide õppekavagrupi doktoriõppe hindamisotsus Eesti Kunstiakadeemia

08/04/2019

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu otsustas kinnitada hindamiskomisjoni aruande ja viia järgmine Eesti Kunstiakadeemia kunstide õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamine läbi seitsme aasta pärast

Lähtuvalt ülikooliseaduse § 10 lg-s 4 ja Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri põhimääruse punktidest 3.7.3 ja 3.7.1 tuleneva volituse põhjal kehtestatud dokumendi "Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine" punktist 40.1 sedastab Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri kõrghariduse hindamisnõukogu (edaspidi Nõukogu) järgmist:

1. Eesti Kunstiakadeemia kooskõlastas EKKAgas õppekavagrupi kvaliteedihindamise aja 13.10.2017.
2. EKKA juhataja kinnitas 22.10.2018 korraldusega Eesti Kunstiakadeemia kunstide õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedihindamise komisjoni (edaspidi komisjon) koosseisus

Bruce Brown (komisjoni esimees)	Teadusprofessor, Royal College of Art, London (Ühendkuningriigid)
Anna-Mari Almila	Teadur, London College of Fashion, University of the Arts London (Ühendkuningriigid)
Ankna Arockiam	Doktorant; Royal Conservatoire of Scotland (Ühendkuningriigid)
Hans Hellsten	Professor, Quality assurance coordinator for the Faculty of Fine and Performing Arts, Lund university (Rootsi)
Laura Lūse	Kunstiuringute osakonna juhataja, Rundale Palace Museum (Läti)
Anu Vehviläinen	Lektor, DocMus Doctoral School, Sibelius Academy, University of the Arts Helsinki (Finland)

3. Eesti Kunstiakadeemia esitas kunstide õppekavagrupis hindamisele järgmised doktoriõppekavad:
Kunstiteadus ja visuaalkultuuri uuringud
Muinsuskaitse ja konserveerimine
Kunst ja disain

4. Eesti Kunstiakadeemia esitas eneseanalüüsi aruande EKKA büroole 3.09.2018, mille hindamiskoordinaator saatis komisjonile 22.10.2018.
5. Hindamiskülastus Eesti Kunstiakadeemias toimus 5.-6.12.2018.
6. Komisjon saatis hindamisaruande projekti EKKA büroole 21.01.2019, mille EKKA edastas kõrgkoolile kommenteerimiseks 31.01.2019 ja millele Eesti Kunstiakadeemia esitas vastuse 21.02.2019.
7. Komisjon esitas lõpliku hindamisaruande EKKA büroole 6.03.2019. Hindamisaruanne on otsuse lahutamatu osa. Aruanne on kättesaadav EKKA koduleheküljel.
8. Lõpliku hindamisaruande ja eneseanalüüsi aruande edastas Nõukogu sekretär Nõukogu liikmetele 27.03.2019.
9. Nõukogu arutas saadud dokumente 08.04.2019 istungil 11 liikme osalusel ning otsustas tuua hindamisaruandest välja järgmised Eesti Kunstiakadeemia kunstide õppekavagrupi doktoriõpet puudutavad tugevused, soovitused ning parendusvaldkonnad.

Komisjon tõi riiklikul tasemel välja järgmised soovitused:

- 1) Doktorantide stipendium on alla riigi keskmise sissetuleku, mis omakorda mõjutab doktorantide elukvaliteeti, nende lõpetamise määra ja aega. Riik peaks uurima võimalusi stipendiumi tõstmiseks läbi lisarahastuse või vähendama õppekohtade arvu.
- 2) Eesti riiklikud teadusindikaatorid on tekstipõhised, mis aga välistavad loomepõhise teadustöö. See välistab ka võimaluse taotleda kunstiuuringutele teadusrahastamist. Rahvusvahelises teaduskogukonnas on aga tänapäeval standardiks kunstiloomingu käsitlemine teadustöö väljundina, kui uurimisobjekt on avalikustatud ja kättesaadav. Üldiselt leiab enamik riike, et teadusuuringud, innovatsioon ja loovus on riikliku õitsengu ja heaolu peamised tegurid ning see on nii ka ELi teadusuuringute raamistikus. Hindamiskomisjon soovib Eesti teadusnõukogusid ja / või asjaomaseid valitsusasutusi kaaluda teadusuuringute mõiste laiendamist, et hõlmata ka mittetekstilisi väljundeid.

Komisjon tõi Eesti Kunstiakadeemia kunstide õppekavagrupi puhul välja järgmised tugevused, parendusvaldkonnad ja soovitused:

Tugevused

- 1) Akadeemia doktoriõppekavad on hästi välja arendatud ja elujõulised ning uued disainilahendused on kaalumisel. Akadeemia koondumine ühte kampsusesse loob tingimused uueks alguseks, eriti seal, kus valdkondadevaheline koostöö, interdistsiplinaarsed lähenemisviisid ja ühtsed praktikad saaksid üliõpilaste õpikogemusi oluliselt avardada.
- 2) Õppekavade läbiviimist toetab doktorikool, millel on tõhus, kogenud ja pühendunud juhtkond. Doktorikool on õppekavade läbiviimiseks välja töötnud reguleeriva raamistiku, mis on käsiraamatu vormis kõigile üliõpilastele ja juhendajatele kättesaadav. Lisaks tagab raamistik akadeemilise keskkonna, mille kaudu aidatakse kõigil üliõpilastel saavutada maksimaalne potentsiaal.

- 3) Juhendajatel on laialdane kompetents. Paljud neist on oma teadusharude esirinnas rahvusvahelises kontekstis.
- 4) Olemas on tugev võrgustik vilistlaste ja tööandjate ning teadlastega nii Eestis kui ka välismaal. Nii üliõpilased kui ka nende juhendajad saavad kasu rahvusvahelisest koostööst, mis võimaldab kokkupuudet juhtivate välisteadlastega.
- 5) Akadeemia, juhendajate ja doktorantide vahel on suurepärase suhtlus, mis hõlmab ka head tagasisidesüsteemi. Üliõpilased on juhendamise ja selle mahuga rahul.
- 6) Käivitatud on seminariprogramm, mis pakub üliõpilastele võimalusi omandada kogemusi teadustöö juhtimise ning rahvusvaheliste arutelude ja tavade kohta.
- 7) Juhendamine on kõrgel tasemel nii traditsioonilistes teadusvaldkondades kui ka pidevalt arendatavas loomepõhise teadustöö valdkonnas.
- 8) Külalisõppejõudude kaasatus on väga heal tasemel.
- 9) Doktorantide käsutuses on suurepärase mobiilsusprogramm, mida hallatakse hästi.
- 10) Mitmed doktorandid asuvad õppima, omades juba häid tööalaseid kogemusi.
- 11) Üliõpilasel on võimalik osaleda paljudes erinevates õppekavavälistes tegevustes.

Parendusvaldkonnad ja soovitused

- 1) Strateegilises planeerimises võiks süstemaatilisemalt kasutada teadustöö osa akadeemia üldise maine kujundamisel ja bakalaureuseõppe toetamisel. Doktoritööde kriitiline mass ei ole praegu piisav investeeringute ja intellektuaalse infrastruktuuri toetamiseks. Siin ei ole küsimus suuruses üldiselt, vaid selles, kas ollakse piisava suurusega, et olla tõhus ressurside kasutamisel koos suutlikkusega investeerida uutesse algatustesse. Üldiselt võib öelda, et akadeemial on kõik võimalused olla kunsti ja disaini uurimise rahvusvaheline liider teiste juhtivate teadusülikoolide seas, kui see oleks tema strateegiaks järgmise kümnendi jooksul, samal ajal kasvatades kriitilist massi, et seda realiseerida.
- 2) On oluline, et teadlaste järgmine põlvkond oleks hästi koolitatud ja valmis doktoriõppe juhendamiseks ning et selle eesmärgi toetamiseks moodustatakse juhendamismeeskonnad. Sellega seoses tekkis hindamiskülastuse ajal mitmeid kriitilisi küsimusi, mis on ühised paljudele loomingulise kunsti ja disaini institutsioonidele. Esiteks ei saa eeldada, et suurepärase praktik muutub esmase kogemuse tõttu automaatselt suurepäraseks juhendajaks. Teiseks vajavad noorteadlased võimalust saada järk-järgult juhendamise kogemusi kogunud juhendajatelt. Sellega seoses võiks akadeemia kaaluda süstemaatilisema lähenemisviisi väljatöötamist juhendamismeeskondade moodustamiseks ja nii praeguste kui ka tulevaste juhendajate koolitamiseks.
- 3) Doktorikavad Kunst ja disain ning Kunstiteadus ja visuaalkultuuri uuringud kasutavad erinevaid uurimismeetodeid. Õppekava Kunstiteadus ja visuaalkultuuri uuringud kasutab üldjuhul traditsioonilist teaduslikku mudelit, mille teadustöö tase leiab kinnitust tekstivormides nagu monograafiad ja artiklid teadusajakirjades. Õppekava Kunst ja disain teadustöö väljundid on üldjuhul mittetekstilised (esemed või süsteemid). Nad kasutavad erinevaid metodoloogilisi lähenemisviise ja kriteeriume teadustöö taseme hindamiseks. Ehkki koostöös Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga valmistatakse ette „Valget raamatut” loomepõhise teadustöö kohta, ei ole see veel kättesaadav ning vajalik on loomepõhise teadustöö kriteeriumite määratlemist jätkata.
- 4) Üldjuhul on akadeemia doktoriõppe tulemuste edastamine suunatud pigem sissepoole kui avalikkusele. Sellest tulenevalt võiks kaaluda mõningaid väljapoole suunatud tegevusi, näiteks kajastada (sh akadeemia veebilehel) erinevate uurimuste mõju ühiskonnale, majandusele ja laiemale avalikkusele. Doktorantidele tuleks samuti pakkuda koolitusi, mis aitaksid neil tutvustada oma uuringute mõjusust.

- 5) Uurida võiks võimalusi doktoriõppe rahalise toetuse mitmekesistamiseks. Kuigi riiklik rahastamine on toetuse peamine allikas, võivad näiteks programmi „Horisont 2020” raames rahastatavad teadusuuringute toetused hõlmata doktoriõppe stipendiume ja seega tuua täiendavaid vahendeid. Samuti võiks põhjalikumalt uurida võimalust kaasata välisüliõpilasi (väljastpoolt Euroopa Liitu) täisõppemaksuga.
  - 6) Häid suhteid vilistlaste ja tööandjatega võiks kasutada strateegilisemalt, et arendada poliitilisi ja strateegilisi arutelusid väljaspool akadeemiat ning suurendada akadeemia liidripositsiooni.
  - 7) Akadeemia arengukavade koostamisel võiks rohkem arvestada doktorikavade rolliga akadeemia kui rahvusvahelise teadusasutuse maine tõstmisel.
  - 8) Loomepõhistel doktorikavadel peaksid olema paika pandud selgelt formuleeritud vastuvõtu- ja hindamiskriteeriumid.
  - 9) Tuleb tagada, et õppejõud, kelle tööelu on seotud praktikapõhiste valdkondadega, saaksid juhendaja rollis piisavalt tuge selleks, et loominguks doktoriõppe teadusuuringud oleksid nõutaval tasemel.
  - 10) Juhul kui doktorandid ei ole veel tegevad erialases sektoris väljaspool akadeemiat, tuleks aidata neil luua akadeemilise uurimistöö ja erialase praktika vahelisi sildu.
  - 11) Kaaluda täiendavate võimaluste loomist heade tavade jagamiseks distsipliinide / osakondade vahel ja valdkondadevahelise koostöö võimaluste suurendamiseks.
  - 12) Kvaliteeditagamisprotsess võiks toimida iga-aastase tsükliina, et tuvastada ja lahendada tekkivaid probleeme.
  - 13) Tagada, et juhendajate erinev juhendamiskoormus ja sellega seoses ka juhendamiseks eraldatud aeg ei paneks ühtegi doktoranti ebasoodsasse olukorda.
- 10.** Dokumendi „Doktoriõppe õppekavagrupi kvaliteedi hindamine“ p 40 sätestab, et hindamisnõukogu kinnitab hindamisaruande kolme kuu jooksul pärast selle saamist. Nõukogu kaalub hindamiskomisjoni poolt välja toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning otsustab viia järgmine õppekavagrupi kvaliteedi hindamine läbi kas seitsme, viie või kolme aasta pärast.
- 11.** Nõukogu kaalus punktis 9 toodud tugevusi, parendusvaldkondi ja soovitusi ning leidis, et õppekava, sellel toimuv õpe ning õppealane arendustegevus vastavad nõuetele ning:

OTSUSTAS

Kinnitada hindamisaruanne ning viia järgmine Eesti Kunstiakadeemia kunstide õppekavagrupi doktoriõppe kvaliteedi hindamine läbi seitsme aasta pärast.

Otsus võeti vastu 11 poolthäälega. Vastu 0.

- 12.** Nõukogu teeb Eesti Kunstiakadeemiale ettepaneku esitada EKKA-le hiljemalt 8.04.2020 tegevuskava aruandes toodud parendusvaldkondade ning soovitude arvestamise kohta.
- 13.** Isikul, kes leiab, et otsusega on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, on võimalik esitada vaie EKKA hindamisnõukogule 30 päeva jooksul pärast seda, kui vaide esitaja vaidlustatavast toimingust teada sai või oleks pidanud teada saama.

Nõukogu saadab vaide EKKA hindamisnõukogu vaidekomisjonile, kes esitab 5 päeva jooksul vaide saamisest nõukogule kirjaliku erapooletu arvamuse vaide põhjendatuse osas. Nõukogu

lahendab vaide 10 päeva jooksul selle saamisest, võttes arvesse vaidekomisjoni põhjendatud seisukohta. Kui vaiet on vaja täiendavalt uurida, võib hindamisnõukogu vaide läbivaatamise tähtaega pikendada kuni 30 päeva võrra.

Otsuse kohtulik vaidlustamine on võimalik 30 päeva jooksul alates selle kättetoimetamisest, esitades kaebuse Tallinna Halduskohtu Tallinna kohtumajja halduskohtumenetluse seaduses sätestatud korras.

Eve Eisenschmidt
Nõukogu esimees

Hillar Bauman
Nõukogu sekretär